

Proa

CARLES CASAJUANA
Últimes notícies
del Chaco

CARLES CASAJUANA

ÚLTIMES NOTÍCIES DEL CHACO

Proa

Proa
A Tot Vent

Primera edició: setembre del 2021

© Carles Casajuana Palet, 2021

Drets exclusius d'aquesta edició:
Raval Edicions, SLU, Proa
Diagonal, 662-664
08034 Barcelona
www.proa.cat

ISBN: 978-84-7588-898-9
Dipòsit legal: B. 10.833-2021
Composició: Moelmo

El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra requereix l'autorització escrita de l'editor; la llei preveu sancions per als infractors. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment de l'obra, a través del portal www.conlicencia.com o bé trucant als telèfons 91 702 19 70 / 93 272 04 47. Tots els drets reservats.

CAPÍTOL PRIMER

Laura Codina no havia sentit a parlar mai dels co-roinos, ni tenia la més petita noció de la seva existència. La trucada del president d'Agrotran la va agafar a contrapeu, no només en sentit figurat sinó també literal: era a Londres i, quan el mòbil va sonar, anava a travessar Curzon Street en direcció al despatx d'un client. Va treure el mòbil de la bossa de mà, pendent que no se li mullés —plovisquejava—, i va mirar que no vingués cap cotxe, però pel costat esquerre, no el dret. Un cop de clàxon va fer que s'adonés de l'error.

Atabalada, quan va haver acabat de travessar el carrer va pitjar la tecla per agafar la trucada, sense mirar qui era. Va trigar a reconèixer la veu de Martí Vilamajor. Fins aleshores, el president d'Agrotran, una empresa de comercialització de productes agrícoles clienta del despatx des de feia molts anys, sempre li havia trucat a través de la secretària; era el primer cop que ho feia directament. Ho va trobar un senyal de confiança. A la seva edat —cinquanta-set anys—, molts col·legues començaven a albirar el declivi professio-

nal. A ella, en canvi, divorciada, amb una filla que feia temps que volava pel seu compte —tot i que hi estava molt unida—, les coses li anaven força bé. Feia sis anys, l'havien fet sòcia del despatx, quan ja havia abandonat l'esperança d'arribar-ho a ser mai, i dos mesos enrere li havien proposat que fos la secretària del consell d'administració d'Agrotran.

Les males llengües deien que, en tots dos casos, ho havien fet per cobrir la quota femenina. Era una vilesa que mostrava la mentalitat que imperava en alguns àmbits de la casa. ¿De quina quota parlaven? Si en aquell despatx hi hagués hagut no igualtat de sexes, sinó una simple engruna de mentalitat paritària, faria deu anys que almenys mitja dotzena d'advocades més en serien sòcies. Per a ella, la paraula *quota* delatava de forma automàtica qui la feia servir. Era com un clic: la sentia i ja sabia que estava parlant amb un pobre d'esperit que no entenia res de res. Amb allò de les quotes, els homes eren molt puerils. Competitius i puerils. Al consell d'administració d'Agrotran no hi havia cap dona. Amb quota o sense quota, ja era hora que n'hi hagués almenys una, ¿no? ¿En quin segle vivien? El nomenament significaria per a ella no només un reconeixement professional, sinó també una empena retributiva que li permetria ajudar una mica més la seva filla, que era professora i estava separada i, amb dos nens, anava molt justa. Estava previst que es produís a la propera junta general d'accionistes, al mes de juny, però aquella trucada inesperada, de mòbil a mòbil, era

un senyal que el president de l'empresa, Martí Vilamajor, el donava per fet i volia començar a comptar amb ella com si ja ocupés el càrrec.

Vilamajor va anar al gra sense prolegòmens, parlant torrencialment, com tenia per costum. La seva veu era greu, forta, i la remor del carrer no era cap obstacle per sentir-lo. ¿Tenia un minut? Li trucava perquè hi havia una oenagé que li estava tocant els collons i volia que s'ocupés de neutralitzar-la. Era una oenagé anglesa i havia pensat en ella perquè sabia que de jove havia treballat en un bufet de Londres i coneixia bé el món anglosaxó. L'oenagé s'anomenava Alive i havia muntat una campanya contra ell i contra Agrotran, per un plet que tenien al Paraguai. Alive els acusava d'estar intentant robar unes terres a uns aborígens. Era l'acusació més absurda que li havien fet mai. En primer lloc, entre Agrotran i la finca en qüestió no hi havia cap relació directa. Aquelles terres eren d'una empresa argentina, Monteagudo. Agrotran era únicament propietària d'un paquet d'accions de Monteagudo, res més. En segon lloc, Monteagudo no podia robar aquelles terres a ningú perquè n'era la propietària legítima, amb un títol de propietat impecable, estès pel govern del Paraguai feia més de cinquanta anys. Els que estaven intentant robar les terres eren aquells indis, que hi vivien com si fossin seves. Els directius de Monteagudo ho havien tolerat, estúpidament, i ara ho pagava ell. Perquè això era el més irritant de l'assumpte: Alive i dues o tres organitzacions satèl·lits l'estaven acusant a ell

personalment de voler-se quedar aquelles terres. Com si n'estigués fent fora els aborígens per construir-s'hi una torre amb jardí i piscina, vaja. Estaven inundant les xarxes d'articles contra ell. Segur que hi havia alguna manera de parar-los els peus, ¿oi? Les oenagés no podien anar difamant la gent sense solta ni volta. Era intolerable. ¿Se'n podia ocupar, sisplau? La Mònica Varela, la directora de Comunicacions de l'empresa, li enviaria informació amb tots els ets i uts. Moltes gràcies.

I va penjar. Es notava que era un home acostumat a ser escoltat, no a escoltar, i que li agradava fer-ho sentir als col·laboradors. A ella no li va fer gaire bon efecte. A més, aquell afer li sonava a pel·lícula del Far West. Ignorava que Agrotran tingués interessos al Paraguai i no s'hauria imaginat mai que això els pogués crear problemes amb uns indígenes. ¿Encara quedaven indígenes, al món? Volia dir com a comunitats separades, esclar, perquè d'indígenes ja s'imaginava que n'hi havia a tot Amèrica.

Després de veure el client amb el qual havia quedat, va intentar parlar amb la Mònica Varela, però només va aconseguir que ella li escrivís un missatge dient que estava ocupada, que ja sabia per què li trucava i que li enviaria un correu amb informació bon punt pogués. Va esperar una estona, a veure si rebia el correu, i quan va mirar el telèfon va veure que tenia un missatge de la seva filla, la Roser: deia que la Núria, filla de la Roser i de la seva ex, la Lisa, s'havia

tornat a barallar amb una companya d'escola. Una baralla molt aparatosa, segons les professores, que suggerien que potser li aniria bé una mica d'ajuda psicològica. La baralla havia sigut dimarts, després del cap de setmana que el Miquel, el germà petit de la Núria, fill també de la Roser i la Lisa, havia passat a Puigcerdà amb els pares de la Lisa. Allò les professores no ho sabien, però la Roser i ella, sí. També sabien que les nits de diumenge a dilluns i de dilluns a dimarts la Núria s'havia fet pipí al llit, cosa que feia molt de temps que no li passava.

Laura Codina va pensar que la Núria no necessitava ajuda psicològica: el que necessitava era uns avis normals. Estava gelosa. Als sis anys, era impossible que entengués els motius pels quals els pares de la Lisa convidaven el Miquel a passar el cap de setmana amb ells a Puigcerdà i a ella, no. La pobra se sentia humiliada, menyspreada. Era lògic. La Roser i ella havien mirat de distreure-la durant el cap de setmana amb tota mena d'activitats, per rescabalar-la i fer que se sentís afortunada d'haver-se quedat amb elles. Però el Miquel havia tornat parlant de la neu, de la casa de l'avi a Puigcerdà, d'uns cavalls que hi havia en una finca propera i de les llepolies que l'avi li comprava, i havia engegat tots aquells esforços a rodar. S'ho imaginava molt bé: els pares de la Lisa, el Constantí i l'Aurora, devien haver mimat el Miquel com un reietó, precisament perquè ho expliqués a la Núria i perquè tots —la Núria, la Roser, la Lisa i ella— sabessin que per a ells els dos

nens no eren iguals, que el Miquel era net seu, però la Núria no.

¿Com havia d'entendre per què a ella no la convidaven, pobra Núria, si ni la Roser ni ella, que eren adultes, ho entenien? Qui necessitava ajuda psicològica era el Constantí, el pare de la Lisa, no la Núria. I potser també la mare, l'Aurora, que era una sòmines que feia el que el Constantí deia. Tan beata com ell, o potser més, tot i que no d'una forma tan combativa. Cap de tots dos no havia digerit que la Lisa es casés amb la Roser, però segurament a l'Aurora no se li hauria acudit mai fer diferències entre els dos fills que havien tingut i dir que el Miquel, com que l'havia parit la Lisa, era net seu, però que la Núria no, perquè l'havia parit la Roser. Això només li podia passar pel cap a un home. ¿O era una falsa impressió seva, i la gata maula de l'Aurora, a la callada, també tirava llenya al foc, per alimentar aquella idea sense solta?

Va telefonar a la Roser perquè li expliqués fil per randa el que li havien dit a l'escola, però la Roser tampoc no va agafar la trucada. Devia estar ocupada amb els nens. Al tren cap a l'aeroport de Gatwick, va rebre el correu de la directora de Comunicacions d'Agrotran, la Mònica Varela. Es notava que l'havia escrit a tota pastilla. No deia gairebé res, només que llegís les notícies que havien aparegut a la xarxa i que ja parlarien, i incloïa set enllaços. Ella no els va voler obrir. Ja els obriria a l'aeroport, si tenia temps.

A l'aeroport, va tafanejar per les botigues buscant alguna coseta per a la Núria i el Miquel. A part dels previsibles peluixos, no era fàcil trobar res per a nens. Va acabar comprant-los dos cotxes en miniatura i unes xocolatines i va seure a esperar. Per fer temps —el vol sortia amb quaranta-cinc minuts de retard— va obrir dos dels enllaços del correu de la Mònica Varela. Va entendre de seguida el motiu d'aquell interès tan viu de Martí Vilamajor. Tots dos eren de notícies il·lustrades amb una foto d'ell. Els titulars eren de caire molt personal: «Alive acusa el president d'Agrotran d'apropiació indeguda de territoris indígenes», deia un. I l'altre: «Agrotran i Vilamajor, acusats d'ocupar terres dels indígenes del Paraguai». En una de les fotos es veia Vilamajor amb una samarreta esportiva, tot somrient, a la coberta d'un iot. Era lògic que estigués empipat.

Va llegir les dues notícies amb atenció; deien que les terres en litigi pertanyien des de temps immemorials a una de les poques comunitats indígenes no contactades que quedaven al món, els coroinos, i que Monteagudo —filial d'Agrotran— hi havia començat a obrir un camí, a tallar arbres, a construir barracons per als treballadors i a preparar les terres per conrear-les. Citaven directius d'oenagés que ho consideraven una invasió intolerable de l'espai vital d'aquella tribu i que asseguraven que, al Paraguai, els ecologistes i els defensors dels drets dels indígenes es mobilitzarien per evitar-ho. Tractaven Monteagudo com un simple braç executor d'Agrotran i responsabilitzaven Martí Vila-

major personalment dels danys que Monteagudo estava causant als coroinos i al medi ambient del lloc on vivien, un regió anomenada Chaco. Hi havia mapes de la zona, però ella no estava gaire familiaritzada amb la geografia de l'Amèrica del Sud i no aconseguia situar-la: ¿es trobava prop de l'Argentina? ¿O més aviat cap al Brasil?

Va obrir dos enllaços més i va veure que, paraula més paraula menys, deien el mateix. També esmentaven Martí Vilamajor, però no contenien fotografies seves. Va tornar a telefonar a la Mònica Varela, sense èxit, i va decidir que quan arribés a casa ja s'ho miraria amb més calma. No li agradava llegir textos llargs al mòbil. Creia recordar que l'Organització de les Nacions Unides havia aprovat un conveni internacional sobre els drets de les poblacions indígenes. Hauria de consultar-lo. Podia ser un punt de referència útil.

Va tornar a trucar a la Roser, però no agafava el telèfon. Durant el vol, se li va acudir que la Roser havia de poder impedir legalment aquella discriminació entre la Núria i el Miquel. ¿No eren germans? ¿No vivien junts? Doncs si els pares de la Lisa es volien emportar el Miquel el cap de setmana s'havien d'emportar la Núria i tractar-la com a neta, també. Si no, perdien el dret a veure'ls. Això qualsevol jutge amb dos dits de front els ho concediria. Va decidir que l'endemà parlaria amb l'especialista en dret de família del despatx, a veure què li suggeria. Segur que hi havia vies legals per obligar el Constantí i l'Aurora a comportar-se

com uns avis decents, fossin quines fossin les seves creences.

Entre el retard i l'hora de diferència, quan va arribar a Barcelona era massa tard per telefonar a la Roser, que mentre ella volava li havia tornat la trucada. Ja li trucaria l'endemà. S'havia llevat a les cinc per agafar el primer vol cap a Londres i el dia havia estat llarg. Estava cansada i quan estava cansada tenia tendència a veure-ho tot molt fosc. No volia encomanar-li el pessimisme a la seva filla. Es va deixar envair per la sensació de confort que sentia quan tornava a casa. El seu cos reconeixia l'espai propi amb un instint purament animal. No havia sopat, però no tenia gana. Es va fer una infusió de valeriana i es va ficar al llit. L'endemà, quan hagués llegit bé tots els enllaços del correu de la Mònica Varela, calia que li preguntés quina mena de títol de propietat tenia Monteagudo i què en deien les autoritats del Paraguai. A més, convenia que s'assabentés de la solvència d'Alive i de les altres organitzacions que participaven en la campanya. En un parell d'hores podia haver aplegat tota la informació que li calia per fer-se una idea de com portar l'assumpte. Però primer, quan arribés al despatx, parlaria amb el soci que s'ocupava del dret de família. El benestar de la Núria li interessava més que els embolics de Martí Vilamajor amb aquells pobres indis. L'actitud del Constantí era inexplicable, per més creient que fos. ¿Com es podia entendre que un home que havia tingut responsabilitats de primer ordre a la com-

panyia d'assegurances en què havia treballat tota la vida, membre de no se sabia quantes acadèmies, patronats i consells, un home culte, informat, que es considerava equànime, li fes això a una neta? ¿Quina mena de tortuositats cerebrals li permetien justificar-s'ho? ¿Fins on podia arribar el rebuig a l'homosexualitat?

Va obrir una novel·la que tenia a la tauleta de nit, mig abandonada des de feia dies, per no pensar-hi més. Era absurd i com més voltes hi donés, menys ho entendria. Va fer un esforç per concentrar-se en la lectura, però el cansament i la sensació d'haver perdut el fil la van fer desistir. Va apagar el llum i es va adormir a l'acte.